

PRESUDA SUDA

26. rujna 2000.(*)

„Tehničke norme i propisi – Obveze obavještanja i odgoda donošenja –
Primjenjivost u građanskim postupcima”

U predmetu C-443/98,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 177. UEZ-a (koji je postao članak 234. UEZ-a), koji je uputio Pretore di Milano (Italija) u postupku koji se pred tim sudom vodi između

Unilever Italia SpA

i

Central Food SpA,

o tumačenju Direktive Vijeća 83/189/EEZ od 28. ožujka 1983. o utvrđivanju postupka obavješćivanja u području tehničkih normi i propisa (SL L 109, str. 8.), kako je izmijenjena Direktivom 94/10/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. ožujka 1994. o drugoj bitnoj izmjeni Direktive 83/189 (SL L 100, str. 30.),

SUD,

u sastavu: G. C. Rodríguez Iglesias, predsjednik, L. Sevón i R. Schintgen (predsjednici vijeća), P. J. G. Kapteyn, C. Gulmann (izvjestitelj), J. -P. Puissochet, H. Ragnemalm, M. Wathelet i V. Skouris, suci,

nezavisni odvjetnik: F. G. Jacobs,

tajnik: D. Louterman-Hubeau, glavna administratorica,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za Unilever Italia SpA, F. Capelli i G. Votta, odvjetnici, članovi odvjetničke komore u Milanu,
- za talijansku vladu, profesor U. Leanza, voditelj pravne službe Ministarstva vanjskih poslova, u svojstvu agenta, uz asistenciju I. M. Braguglia, *avvocato dello Stato*,
- za belgijsku vladu, A. Snoecx, pomoćnica savjetnika Glavne uprave za pravosudna pitanja Ministarstva vanjskih poslova, vanjske trgovine i razvojne suradnje, u svojstvu agenta,

- za dansku vladu, J. Molde, voditelj odjela Ministarstva vanjskih poslova, u svojstvu agenta,
- za nizozemsku vladu, M. A. Fierstra, voditelj Odjela za europsko pravo Ministarstva vanjskih poslova, u svojstvu agenta,
- za Komisiju Europskih zajednica, P. Stancanelli, članica pravne službe, i M. Shotter, državni službenik upućen u tu službu, u svojstvu agenata,

uzimajući u obzir izvještaj za raspravu,

saslušavši usmena očitovanja koja su iznijeli Unilever Italia SpA, talijanska vlada i Komisija na raspravi održanoj 16. studenoga 1999.,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 27. siječnja 2000.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Rješenjem od 6. studenoga 1998., koje je Sud zaprimio 7. prosinca 1998., Pretore di Milano je na temelju članka 177. Ugovora o EZ-u (koji je postao članak 234. UEZ-a) postavio Sudu prethodno pitanje o tumačenju Direktive Vijeća 83/189/EEZ od 28. ožujka 1983. o utvrđivanju postupka obavješćivanja u području tehničkih normi i propisa (SL L 109, str. 8.) kako je izmijenjena Direktivom 94/10/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. ožujka 1994. o drugoj bitnoj izmjeni Direktive 83/189/EEZ (SL L 100, str. 30., u daljnjem tekstu: Direktiva 83/189).
- 2 To je pitanje postavljeno u okviru spora između Unilever Italia SpA (u daljnjem tekstu: Unilever) i Central Food SpA (u daljnjem tekstu: Central Food) o plaćanju pošiljke maslinovog ulja koje je Unilever isporučio Central Foodu.

Pravo Zajednice

- 3 Člankom 1. stavcima 1., 2. i 9. Direktive 83/189 predviđa se:

„Za potrebe ove Direktive primjenjuju se sljedeće definicije:

1. ‚proizvod‘, svi industrijski proizvedeni proizvodi i svi poljoprivredni proizvodi;
2. ‚tehnička specifikacija‘, specifikacija iz dokumenta kojim se utvrđuju potrebna svojstva proizvoda kao što su razina kvalitete ili izvedbe, sigurnost, dimenzije, uključujući zahtjeve koji se primjenjuju na proizvod u pogledu imena pod kojim se proizvod prodaje, terminologije, simbola, testiranja i metoda testiranja, ambalaže, obilježavanja i označavanja te postupke ocjenjivanja sukladnosti.

Pojam ‚tehnička specifikacija‘, također obuhvaća i metode proizvodnje i prerade poljoprivrednih proizvoda iz članka 38. stavka 1. Ugovora, proizvoda namijenjenih prehrani ljudi i životinja te lijekova u skladu s člankom 1. Direktive 65/65/EEZ kao i metode proizvodnje i prerade drugih proizvoda kada one utječu na njihova svojstva;

[...]

9. ‚tehnički propis‘, tehničke specifikacije i drugi zahtjevi, uključujući odgovarajuće administrativne odredbe, koji se moraju poštovati, *de jure* ili *de facto*, u slučaju stavljanja na tržište ili uporabe u državi članici ili u većem dijelu te države članice, kao i zakoni i drugi propisi država članica, osim onih predviđenih u članku 10., kojima se zabranjuje proizvodnja, uvoz, stavljanje na tržište ili uporaba proizvoda.

[...]” [neslužbeni prijevod]

4 Člankom 8. stavkom 1. do 3. Direktive 83/189 predviđa se:

„1. U skladu s člankom 10., države članice Komisiji odmah dostavljaju sve prijedloge tehničkog propisa, osim ako je riječ o jednostavnom prenošenju međunarodne ili europske norme u cijelosti, u kojem slučaju je dostatna samo informacija o predmetnoj normi. One Komisiji dostavljaju i obavijest o razlozima zbog kojih je donošenje takvog tehničkog propisa nužno, ako oni ne proizlaze već iz samog prijedloga.

[...]

Komisija će odmah obavijestiti druge države članice o prijedlogu tehničkog propisa i svim dokumentima koji su joj proslijeđeni. Ona o prijedlogu može zatražiti i mišljenje odbora iz članka 5. kao i, prema potrebi, odbora nadležnoga za predmetno područje.

[...]

2. Komisija i države članice mogu uputiti očitovanja državi članici koja je prosljedila prijedlog tehničkog propisa, koja ta država članica treba uzeti u obzir koliko je moguće u daljnjoj pripremi tehničkog propisa.

3. Države članice bez odgode dostavljaju Komisiji konačan tekst tehničkog propisa.”
[neslužbeni prijevod]

5 Članak 9. Direktive 83/189 predviđa:

„1. Države članice odgađaju donošenje prijedloga tehničkog propisa za tri mjeseca od dana kada Komisija primi obavijest iz članka 8. stavka 1.

2. Države članice odgađaju:

- za četiri mjeseca donošenje prijedloga tehničkog propisa u obliku dobrovoljnog sporazuma u smislu članka 1. točke 9. drugog stavka druge alineje

- ne dovodeći u pitanje stavke 3., 4. i 5., za šest mjeseci donošenje svih ostalih prijedloga tehničkih propisa,

od dana kada Komisija primi obavijest iz članka 8. stavka 1., ako Komisija ili neka druga država članica u roku od tri mjeseca od tog dana dostavi obrazloženo mišljenje prema kojemu bi predložena mjera mogla stvoriti prepreke slobodnom kretanju robe na unutarnjem tržištu.

Predmetna država članica izvješćuje Komisiju o mjerama koje namjerava poduzeti na temelju tog detaljnog mišljenja. Komisija komentira tu reakciju.

3. Države članice odgađaju donošenje prijedloga tehničkog propisa za dvanaest mjeseci od dana kada Komisija primi obavijest iz članka 8. stavka 1., ako u roku od tri mjeseca od tog dana Komisija objavi svoju namjeru prijedloga ili donošenja direktive, uredbe ili odluke o tome u skladu s člankom 189. Ugovora.

4. Države članice odgađaju donošenje prijedloga tehničkog propisa za dvanaest mjeseci od dana kada Komisija primi obavijest iz članka 8. stavka 1., ako u roku od tri mjeseca od tog dana Komisija objavi svoju odluku da se prijedlog tehničkog propisa odnosi na predmet iz prijedloga direktive, uredbe ili odluke predstavljene Vijeću u skladu s člankom 189. Ugovora.

5. Ako Vijeće usvoji zajedničko stajalište tijekom razdoblja mirovanja iz stavaka 3. i 4., to se razdoblje, u skladu s člankom 9. stavkom 6., produžuje na 18 mjeseci.

6. Obveze iz stavka 3., 4. i 5. prestaju:

- kada Komisija obavijesti države članice da više ne namjerava predložiti ili usvojiti obvezujući propis Zajednice,

- kada Komisija obavijesti države članice o povlačenju svojeg prijedloga ili projekta, ili

- kada Komisija ili Vijeće usvoje obvezujući propis Zajednice.

7. Stavci 1. do 5. ne primjenjuju se u slučajevima kada, iz razloga hitnosti koji su se pojavili zbog ozbiljnih i nepredvidivih okolnosti vezanih uz zaštitu zdravlja ljudi i životinja, očuvanje bilja ili sigurnosti, država članica treba u vrlo kratkom roku pripremiti tehničke propise kako bi ih što prije donijela i provela bez mogućnosti bilo kakvog savjetovanja. Država članica treba navesti u priopćenju iz članka 8. razloge koji opravdavaju hitnost mjera. Komisija se o toj obavijesti izjašnjava u najkraćem mogućem roku. Ona poduzima odgovarajuće mjere ako se ovaj postupak ne koristi na odgovarajući način. Komisija obavješćuje Europski parlament.” [neslužbeni prijevod]

6 U skladu s prvom alinejom članka 10. stavka 1. Direktive 83/189:

„Članci 8. i 9. ne primjenjuju se na one zakone i druge propise država članica ili dobrovoljne sporazume pomoću kojih države članice:

- poštuju obvezujuće akte Zajednice čiji je učinak donošenje tehničkih propisa.” [neslužbeni prijevod]

7 U točkama 54. i 55. presude od 30. travnja 1996., CIA Security International (C-194/94, Zb., str. I-2201. (u daljnjem tekstu: CIA Security), Sud je odlučio da se Direktiva 83/189 treba tumačiti na način da povreda obveze priopćavanja dovodi do neprimjenjivosti predmetnih tehničkih propisa na način da se ne mogu primijeniti na pojedince te se pojedinci mogu pozivati na njih pred nacionalnim sucem, koji treba

odbiti primijeniti nacionalni tehnički propis koji nije bio priopćen u skladu s direktivom.

- 8 Kako je Sud objasnio u točki 35. presude od 16. lipnja 1998., Lemmens (C-226/97, Zb., str. I-3711.), izostanak obavijesti o tehničkih propisima, što predstavlja povredu postupka njihova donošenja, čini te propise neprimjenjivima jer sprečavaju uporabu ili stavljanje na tržište proizvoda koji nije u skladu s njima.

Talijansko pravo i postupak obavješćivanja

- 9 Iz dokumentacije proizlazi da je nacrt zakona o označivanju zemljopisnog podrijetla različitih vrsta maslinovog ulja dostavljen talijanskome parlamentu 27. siječnja 1998. Prošao je čitanja u senatu u veljači i ožujku iste godine te čitanja u zastupničkom domu u travnju i lipnju.
- 10 U međuvremenu je Komisija, nakon što je obaviještena da postoji nacrt zakona, pozvala talijanska nadležna tijela da je o nacrtu zakona službeno obavijeste u skladu s člankom 8. stavkom 1. Direktive 83/189, što su ona i učinila 4. svibnja 1998. Tada je Komisija o nacrtu zakona obavijestila države članice i 10. lipnja 1998. u Službenom listu Europskih zajednica objavila obavijest da tromjesečno razdoblje odgode predviđeno člankom 9. stavkom 1. Direktive 83/189 prestaje 5. kolovoza 1998. te je skrenula pozornost na činjenicu da, u skladu s presudom CIA Security, nacionalni sud mora odbiti primjenu nacionalnog tehničkog propisa o kojem nije poslana obavijest sukladno Direktivi 83/189, tako da se predmetni tehnički propisi više ne primjenjuju na pojedince (SL C 177, str. 2.).
- 11 23. srpnja 1998. Komisija je obavijestila talijanska nadležna tijela o svojoj namjeri pravnog uređivanja pitanja obuhvaćenog nacrtom zakona te ih je pozvala da odgode njegovo donošenje na razdoblje od 12 mjeseci od dana njegove obavijesti sukladno članku 9. stavku 3. Direktive 83/189.
- 12 Nakon konačnog odobrenja obaju domova talijanskog parlamenta, predsjednik Republike, premijer i ministar poljoprivrede 3. kolovoza 1998. potpisali su Zakon br. 313 o označivanju podrijetla ekstra djevičanskog maslinovog ulja, djevičanskog malinovog ulja i maslinovog ulja (u daljnjem tekstu: osporavani Zakon).
- 13 Sljedećeg je dana Komisija obavijestila stalnog predstavnika Italije pri Europskoj uniji da će započeti postupak na temelju članka 169. UEZ-a (koji je postao članak 226. UEZ-a) ako se Zakon objavi u Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana te je izjavila da se Zakon neće primjenjivati na pojedince ako se objavi prije 4. svibnja 1999.
- 14 Komisija je 4. kolovoza 1998. primila obrazložena mišljenja španjolske i portugalske vlade, u smislu članka 9. stavka 2. Direktive 83/189, prema kojima bi se nacrt zakona trebao izmijeniti, a 5. kolovoza je primila očitovanja nizozemske vlade, u smislu članka 8. stavka 2.
- 15 Sporni je zakon 29. kolovoza 1998. objavljen u Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana br. 201 te je stupio na snagu sljedećeg dana.

- 16 Članak 1. toga Zakona, u biti, predviđa da se ulja na koja se to odnosi ne mogu staviti na tržište s pisanom oznakom da su proizvedena ili prerađena u Italiji ukoliko se cijeli ciklus berbe, proizvodnje, prerade i pakiranja nije obavio u Italiji. Označivanje ulja proizvedenih u Italiji, dobivenih u cijelosti ili djelomično iz ulja čije je podrijetlo u drugim zemljama, mora sadržavati tu napomenu navodeći odgovarajuće postotke kao i zemlju ili zemlje podrijetla; sva takva ulja koja nisu označena na ovaj način moraju se u roku od četiri mjeseca od stupanja na snagu ovog Zakona zbrinuti ili, nakon tog datuma, povući s tržišta.
- 17 Komisija je 22. prosinca 1998. donijela propis koji je najavila talijanskim nadležnim tijelima u obliku Uredbe (EZ) br. 2815/98 o normama za stavljanje na tržište maslinovog ulja (SL L 349, str. 56.) koja posebno utvrđuje pravila označivanja podrijetla djevičanskog i ekstra djevičanskog maslinovog ulja na oznakama ili pakiranju.

Glavni postupak i prethodno pitanje

- 18 Na temelju narudžbe tvrtke Central Food, tvrtka Unilever joj je 29. rujna 1998. dostavila 648 litara ekstra djevičanskog maslinovog ulja po cijeni od 5 330 708 talijanskih lira.
- 19 Central Food je 30. rujna 1998. pismom obavijestio Unilever da isporučeno maslinovo ulje nije označeno u skladu s osporavanim zakonom. Stoga je odbio platiti iznos koji duguje i pozvao je Unilever da ukloni robu iz njegova skladišta.
- 20 Unilever je 2. listopada 1998. osporio stajalište Central Fooda. Uz obrazloženje da je u okviru postupka obavješćivanja i razmatranja prijedloga tehničkih propisa utvrđenih Direktivom 83/189 Komisija pozvala Talijansku Republiku da ne donosi pravne propise o označivanju ulja do 5. svibnja 1999. te, pozivajući se na presudu CIA Security, Unilever je naveo da se osporavani Zakon ne bi trebao primjenjivati. Tvrdeći da je isporučeno maslinovo ulje bilo stoga u cijelosti u skladu s važećim talijanskim propisima, pozvao je Central Food da prihvati i plati pošiljku.
- 21 Central Food je to ponovno odbio pa je 21. listopada 1998. Unilever pred Pretore di Milano podnio tužbu za izdavanje naloga za plaćanje iznosa koji odgovara cijeni pošiljke.
- 22 U tim je okolnostima Pretore di Milano odlučio prekinuti postupak i postaviti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Smije li nacionalni sud koji odlučuje o izdavanju naloga za plaćanje isporuke ekstra djevičanskog maslinovog ulja označenog na način koji nije u skladu s odredbama nacionalnog prava koja je objavljena i stupila je na snagu u državi članici (Zakon br. 313 od 3. kolovoza 1998.) odredbu nacionalnog prava izuzeti od primjene s obzirom da je nakon obavijesti i naknadnog razmatranja nacрта nacionalnog zakona o označivanju ekstra djevičanskog maslinovog ulja, djevičanskog maslinovog ulja i maslinovog ulja Europska komisija na temelju članka 9. stavka 3. Direktive 83/189/EEZ (o utvrđivanju postupka obavješćivanja u području tehničkih normi i propisa) službeno zatražila da država članica koja je poslala obavijest ne donosi

propise tijekom propisanog razdoblja (do 14. rujna 1999.) o pravilima stavljanja na tržište maslinovog ulja do usvajanja propisa Zajednice o spornom pitanju?“

O prethodnom pitanju

Status tehničkih propisa o pravilima o označivanju iz osporavanog Zakona

- 23 Najprije valja razmotriti je li prethodno pitanje, kao što tvrdi talijanska vlada, bespredmetno, jer osporavani zakon ne ulazi u područje primjene Direktive 83/189.
- 24 Prvo, talijanska vlada smatra da osporavani zakon ne sadržava pravila koja bi se mogla smatrati tehničkim propisima u smislu Direktive 83/189. Ona se poziva na cilj osporavanog zakona, a to je zaštita potrošača na način da osigura točne informacije o podrijetlu ili izvoru maslinovog ulja, na činjenicu da se radi o poljoprivrednim proizvodima i na okolnost da se pravila utvrđena osporavanim zakonom ne odnose i ne utječu na značajke tih proizvoda.
- 25 U tom pogledu dovoljno je reći da se sukladno članku 1. točki 1. Direktive 83/189 proizvodom smatraju i industrijski i poljoprivredni proizvodi i da sukladno točki 2. istog članka, Direktiva 83/189 tehničkom specifikacijom smatra sve specifikacije iz dokumenta kojim se utvrđuju tražena obilježja proizvoda uključujući zahtjeve koji se primjenjuju na proizvod u pogledu označivanja. Nacionalni propisi koji sadržavaju takve specifikacije predstavljaju tehničke specifikacije u smislu Direktive 83/189 neovisno o osnovama na temelju kojih su doneseni (vidjeti, u tom smislu, presudu od 20. ožujka 1997., Bic Benelux, C-13/96, Zb. str. I-1753., t. 19.).
- 26 Stoga osporavani zakon kojim se uređuje označivanje podrijetla maslinovog ulja, sadržava propise koji se moraju kvalificirati kao „tehničke specifikacije” u smislu Direktive 83/189.
- 27 Budući da je poštovanje ovih propisa *de jure* obvezno za stavljanje na tržište maslinovog ulja u Italiji, oni predstavljaju tehničke propise u smislu članka 1. točke 9. Direktive 83/189.
- 28 Drugo, talijanska vlada tvrdi da je osporavani zakon bio izuzet od obveze obavješćivanja na temelju članka 10. Direktive 83/189 budući da je donesen u skladu s Direktivom Vijeća 79/112/EEZ od 18. prosinca 1978. o usklađivanju zakonodavstava država članica u pogledu označivanja, prezentiranja i oglašavanja prehrambenih proizvoda namijenjenih za prodaju krajnjim potrošačima (SL L 33, str. 1.), koja u članku 3. stavku 1. točki 7. određuje da se na oznaci navede mjesto podrijetla i izvora proizvoda u slučaju kada bi izostavljanje tih podataka potrošače moglo dovesti u zabludu u pogledu stvarnog podrijetla ili izvora prehrambenog proizvoda.
- 29 Takvo se stajalište ne može prihvatiti. Kako je Komisija istaknula, ta odredba Direktive 79/112, iako općenita, ostavlja državama članicama dovoljno važnog diskrecijskog prostora kako bi se isključilo da se nacionalni propisi o označivanju podrijetla proizvoda, poput onih donesenih osporavanim zakonom, mogu smatrati nacionalnim odredbama koje su usklađene s obvezujućim aktom Zajednice u smislu članka 10. stavka 1. prve alineje Direktive 83/189.

- 30 U tim okolnostima valja zaključiti da propisi poput onih o označivanju iz osporavanog zakona predstavljaju tehničke propise ulaze u područje primjene Direktive 81/189.

Posljedice nepoštivanja članka 9. Direktive 83/189

- 31 Svojim pitanjem nacionalni sud u biti pita mora li nacionalni sud, u okviru građanskog postupka između pojedinaca o ugovornim pravima i obvezama, odbiti primijeniti nacionalni tehnički propis koji je donesen tijekom razdoblja odgode donošenja propisane člankom 9. Direktive 83/189.
- 32 Unilever stoga smatra da je Sud u svojoj presudi CIA Security International potvrdio da se na nacionalni tehnički propis donesen u suprotnosti s obvezama predviđenim člancima 8. i 9. Direktive 83/189 nikako ne smije pozvati u slučaju pojedinaca.
- 33 Komisija, s jedne strane, smatra da je u presudi CIA Security International o sporu između pojedinaca Sud utvrdio da tehnički propis donesen u suprotnosti s Direktivom 83/189 nije primjenjiv i da iz te presude proizlazi da se na takvu neprimjenjivost može pozvati u sporu između pojedinaca. Ona dodaje da nema razloga da se navedena posljedica nesukladnosti s Direktivom 83/189 ne primijeni i u postupku o nalogu za plaćanje kao što je onaj u glavnom postupku.
- 34 S druge strane, prema njezinom mišljenju, neprimjenjivost je obvezna i u slučaju kršenja obveze obavješćivanja utvrđene člankom 8. Direktive 83/189 kao i u slučaju nepoštovanja razdoblja odgode donošenja predviđene člankom 9. te direktive. Donošenje nacionalnog tehničkog propisa nakon obavijesti o prijedlogu, ali tijekom razdoblja mirovanja bez uzimanja u obzir očitovanja ili drugih reakcija Komisije i drugih država članica, podrazumijeva rizik stvaranja novih prepreka za trgovinu unutar Zajednice u potpunosti jednak onom koji proizlazi iz donošenja nacionalnog tehničkog propisa kojim se krši obveza obavješćivanja.
- 35 Talijanska vlada, uz podršku danske vlade, primjećuje da je Sud zapravo priznao izravan učinak na određene odredbe direktiva u smislu da se pojedinci, u nedostatku pravilnog prenošenja, mogu pozvati na te odredbe protiv države članice koja ne ispunjava svoje obveze, ali da je i izjavio da bi proširenje takve sudske prakse na odnose među pojedincima značilo priznavanje ovlasti Zajednici za uvođenje obveza s trenutnim učinkom na pojedince, iako ona za to nije nadležna osim kada joj se dodijele ovlasti za donošenje propisa. Stoga je jasno iz ustaljene sudske prakse Suda da direktiva ne smije stvarati obveze za pojedince te se stoga protiv njih nije moguće pozivati na direktivu kao takvu. Odstupanja od tog zahtjeva ne mogu se temeljiti na presudi CIA Security International. U izreci navedene presude nije vidljiva namjera da se opovrgne načelo prema kojemu direktiva ne smije imati izravni učinak na horizontalne odnose između pojedinaca.
- 36 Talijanska, danska i nizozemska vlada također tvrde, posebno, da je u presudi CIA Security International Sud samo odlučio da nepoštovanje obveze obavješćivanja utvrđene u članku 8. Direktive 83/189 dovodi do neprimjenjivosti predmetnog tehničkog propisa. Članak 9. Direktive 83/189 bitno se razlikuje od članka 8. Učinkovitost preventivne kontrole predviđene člankom 8. Direktive 83/189 dovela je do takvog tumačenja. Suprotno tome, neprimjenjivost u slučaju kršenja obveze odgode donošenja prema članku 9. ne bi doprinijelo učinkovitosti kontrole od strane Komisije.

U takvim okolnostima, činjenica da država članica nije poštovala postupovno pravilo, poput onog predviđenog člankom 9. stavkom 3. Direktive 83/189, ne smije imati niti jedan drugi učinak osim da omogući Komisiji pokretanje postupka zbog povrede obveze protiv države članice koja ne ispunjava svoje obveze.

- 37 U tom pogledu, prvo treba ispitati je li pravna posljedica neispunjavanja obveza iz Direktive 83/189 ista u odnosu na obvezu poštovanja razdoblja odgode donošenja u skladu s člankom 9. Direktive 83/189 te obvezu obavješćivanja u skladu s člankom 8. Direktive 83/189.
- 38 S tim u vezi valja podsjetiti da se presuda *CIA Security International* odnosi na tehnički propis o kojem nije poslana obavijest u skladu s člankom 8. Direktive 83/189, što objašnjava zašto se izreka te presude ograničava na tvrdnju da su tehnički propisi o kojima nije poslana obavijest u skladu s tim člankom neprimjenjivi.
- 39 Međutim, navodeći obrazloženje za takvu tvrdnju, Sud je također razmotrio obveze na temelju članka 9. Direktive 83/189. Obrazloženje Suda pokazuje da se, uzimajući u obzir cilj Direktive 83/189 kao i tekst njezina članka 9., s tim obvezama mora postupati na isti način kao s onima iz članka 8. iste direktive.
- 40 Stoga je u točki 40. presude *CIA Security International* istaknuto da je cilj Direktive 83/189 zaštititi, pomoću preventivne kontrole, slobodno kretanje robe što predstavlja jedan od temelja Zajednice, i kako bi ta kontrola bila učinkovita o svim nacrtima tehničkih propisa na koje se navedena Direktiva odnosi mora se poslati obavijest te se njihovo donošenje i stupanje na snagu mora odgoditi tijekom razdoblja predviđenih člankom 9., osim za one propise čija žurnost opravdava iznimku.
- 41 Nadalje, u točki 41. navedene presude, Sud je presudio da obavijest i razdoblje odgode donošenja omogućuju Komisiji i drugim državama članicama da razmotre predstavlja li predmetni prijedlog prepreke trgovini protivne Ugovoru o EZ-u ili prepreke koje treba izbjeći donošenjem zajedničkih ili usklađenih mjera, kao i da predlože izmjene predviđenih nacionalnih mjera. Taj postupak Komisiji među ostalim omogućuje da predloži ili donese propise Zajednice za uređivanje pitanja koje je predmet predviđene mjere.
- 42 U točki 50. presude *CIA Security International* Sud navodi da cilj Direktive 83/189 nije samo obavješćivanje Komisije nego, općenito gledano, uklanjanje ili ograničavanje prepreka trgovini, obavješćivanje drugih država članica o tehničkim propisima koje predviđa pojedina država članica, omogućavanje vremena Komisiji i drugim državama članicama da reagiraju i predlažu izmjenu koja dozvoljava smanjivanje ograničenja slobodnog kretanja robe koje proizlazi iz predviđene mjere kao i osiguravanje Komisiji vremena koje joj je potrebno za predlaganje direktive za usklađivanje.
- 43 Sud je nadalje utvrdio da je tekst članaka 8. i 9. Direktive 83/189 jasan jer ti članci predviđaju postupak po kojem Zajednica kontrolira prijedloge nacionalnih propisa i datume njihovog stupanja na snagu koji su podložni potvrdi ili neprotivljenja Komisije.

- 44 Iako je u točki 48. presude CIA Security International, nakon što je ponovno naglasio da je cilj Direktive 83/189 zaštititi slobodno kretanje robe pomoću preventivne kontrole te da je obveza obavješćivanja nužna za ostvarivanje takve kontrole Zajednice, Sud utvrdio da će učinkovitost te kontrole biti puno veća ako se direktivu tumači u smislu da povreda obveze obavješćivanja predstavlja bitnu povredu postupka koja dovodi do neprimjenjivosti navedenih tehničkih propisa na pojedince, iz razmatranja utvrđenih u točkama 40. do 43. ove presude proizlazi da povreda obveza odgode donošenja predviđena člankom 9. Direktive 83/189 također predstavlja bitnu povredu postupka zbog koje su tehnički propisi neprimjenjivi.
- 45 Stoga, kao drugo, valja razmotriti smije li se pozvati na neprimjenjivost tehničkih propisa donesenih u suprotnosti s člankom 9. Direktive 83/189 u građanskom postupku između pojedinaca o ugovornim pravima i obvezama.
- 46 Prvo, u građanskom postupku takve vrste, primjena tehničkih propisa donesenih u suprotnosti s člankom 9. Direktive 83/189 može uzrokovati ometanje uporabe ili stavljanja na tržište proizvoda koji nije u skladu s tim propisima.
- 47 Takav je slučaj u glavnom postupku budući da primjena talijanskog prava može sprečavati Unilever u stavljanju na tržište ekstra djevičanskog maslinovog ulja koje navedena tvrtka nudi za prodaju.
- 48 Nadalje, valja imati na umu da je u presudi CIA Security International neprimjenjivost kao pravna posljedica kršenja obveze obavješćivanja donesena kao odgovor na prethodna pitanja u postupku između konkurentnih tvrtki temeljenom na nacionalnim odredbama kojima se zabranjuje nepoštena poslovna praksa.
- 49 Stoga iz sudske prakse Suda proizlazi da se na neprimjenjivost tehničkog propisa o kojem nije poslana obavijest u skladu s člankom 8. Direktive 83/189 može pozvati u postupku između pojedinaca iz razloga utvrđenih u točkama 40. do 43. ove presude. Isto vrijedi i za nepoštovanje obveza predviđenih člankom 9. iste direktive te u tom pogledu nema razloga da se sa sporovima između pojedinaca u području nepoštenog tržišnog natjecanja, kao što je slučaj u predmetu CIA Security International, postupa na drukčiji način nego sa sporovima između pojedinaca u pogledu ugovornih prava i obveza, kao što je to slučaj u glavnom postupku.
- 50 Ako je točno, kao što su navele talijanska i danska vlada, da sama direktiva ne može stvarati obveze za pojedinca te se stoga protiv njega ne smije pozivati na direktivu kao takvu (vidjeti presudu od 14. srpnja 1994., Faccini Dori, C-91/92, Zb., str. I-3325., t. 20.), ta se sudska praksa ne primjenjuje kada zbog nepoštovanja članka 8. ili članka 9. Direktive 83/189, koje predstavlja bitnu povredu postupka, tehnički propis donesen kršenjem bilo kojeg od ovih dvaju članaka postaje neprimjenjiv.
- 51 U tim okolnostima, i za razliku od pretpostavke neprenošenja direktiva na koji se odnosi sudska praksa koju su navele te dvije vlade, Direktiva 83/189 ni na koji način ne definira bitni sadržaj pravnog propisa na temelju kojeg nacionalni sud mora odlučiti o sporu koji se pred njim vodi. Ona ne stvara niti prava niti obveze za pojedince.
- 52 Imajući u vidu sva prethodna razmatranja, na postavljeno pitanje valja odgovoriti da nacionalni sud, u građanskom postupku između pojedinaca u pogledu ugovornih prava

i obveza, mora odbiti primjenu nacionalnog tehničkog propisa koji je donesen tijekom razdoblja odgode donošenja propisanog člankom 9. Direktive 83/189.

Troškovi

- 53 Troškovi talijanske, belgijske, danske i nizozemske vlade i Komisije koje su podnijele očitovanje Sudu, ne nadoknađuju se. Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka.

Slijedom navedenoga,

SUD,

odlučujući o pitanju koje je uputio Pretore di Milano rješenjem od 6. studenoga 1998., odlučuje:

Nacionalni sud mora, u građanskom postupku između pojedinaca u pogledu ugovornih prava i obveza, odbiti primjenu nacionalnog tehničkog propisa koji je donesen tijekom razdoblja odgode donošenja propisanoga člankom 9. Direktive 83/189/EEZ o utvrđivanju postupka obavješćivanja u području tehničkih normi i propisa kako je izmijenjena Direktivom 94/10/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. ožujka 1994. o drugoj bitnoj izmjeni Direktive 83/189.

[Potpisi]

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourg u 26. rujna 2000.

*Jezik postupka: talijanski